

Preek op zondag 20 november
Maranathakerk
Zondag Voleinding (gedenken overledenen)
Voorganger: ds. Martine Nijveld

Woord vooraf bij de lezingen:

Twee lezingen op deze dag.

Eerst een kort gedeelte uit Genesis 50.

We zijn in onze gemeente al vanaf half september in de weer met de verhalen uit Genesis, eerst de verhalen over Jakob, daarna die over Jozef. Vandaag sluiten we die reeks verhalen af met het verhaal over het sterven van Jozef...

De tweede lezing komt uit het bijbelboek 1 Johannes.

Een bijbelboek in briefvorm, dat helemaal gaat over liefde en nog eens over liefde en nog eens...

Een paar woorden uit die brief zullen klinken...

Lezing: Genesis 50: 22-26 (Naardense bijbel)

22 Jozef blijft zetelen in Egypte,
hijzelf en het huis van zijn vader;
Jozef leeft
honderd en tien jaren.

23 Jozef ziet bij Efraïm
zonen in drie (generaties);
ook
de zonen van Machier, Manasses zoon,
zijn geboren op de knieën van Jozef.

24 Dan zegt Jozef tot zijn broeders:
ik ga sterven;
maar God
zal met zijn omzien naar jullie omzien
en jullie doen opklimmen uit dit land,-
náár het land
dat hij heeft gezworen aan Abraham,
aan Isaak en aan Jakob.

25 En zweren laat Jozef het
de zonen van Israël, door te zeggen:
met zijn omzien zal God naar jullie omzien!-
laat dan mijn beenderen méé
opklimmen van hier!

26 Dan sterft Jozef
als man van honderd en tien jaren;
ze balsemen hem
en hij wordt in een kist gelegd,- in Egypte.

Zingen: lied 818, vers 1 en 2 *Niet is het laatste woord gesproken...*

Lezing: 1 Johannes 4: 11-13 (Naardense Bijbel)

11 Geliefden, als God ons
zó heeft liefgehad,
moeten ook wij elkander liefhebben.
12 Niemand heeft ooit God aanschouwd:
als wij elkander liefhebben
blijft God in ons
en is zijn liefde bij ons volmaakt geworden.
13 Hieraan herkennen wij dat
wij in hem blijven en hij in ons:
dat hij ons van zijn Geest gegeven heeft.

Overdenking

Gemeente van Jezus Christus,

het is alsof je,
bij het ontbijt bijvoorbeeld,
de krant opslaat,
doorbladert,
en ineens valt je oog
op een bericht van overlijden:

*gestorven
Jozef
in Egypte
110 jaar*

Met als tekst erboven:

*ik ga sterven
- het klinkt bijna als 'ik ga slapen' -
maar God zal met zijn omzien naar jullie omzien...*

Jozef linkt zijn sterven
aan dat grote verhaal van God met mensen,
weet zich daarin opgenomen,
weet ook wie na hem komen daarin gekend...
In dat verbond op leven en dood...

Machtig man in Egypteland,
maar ook gewoon een mens die los moet laten...

....

Maar God houdt jullie vast...

Die woorden staan centraal en worden ook nog eens herhaald:
omzien zal God,
zeker zal de Eeuwige
omzien. Over jullie waken...

Jozefs zorg voor het nageslacht,
voor zijn familie, voor de mensen om hem heen,
is in deze woorden
vervat...
Zijn laatste woorden
brengen de Eeuwige ter sprake,
die niet loslaat wat zijn hand begon...
Kome wat komt...

(...)
Achter dit bericht
zie je een stuk of wat familiefoto's:
Jozef en zijn nageslacht - tot in vier generaties...
Kinderen geboren op zijn knieën,
waarmee verteld wordt dat ze er helemaal bij horen...
Het geeft een plaatje van een goed, een voltooid leven...
Zijn dagen vol gemaakt...

Jozef te midden van zijn mensen:
een plaatje dat ook pijn kan doen, kan schrijnen,
want sterven in je eigen bed, omgeven door geliefden –
het is velen niet gegeven...

Een andere foto
toont Jozef en zijn broers...
Ook al geen vanzelfsprekend plaatje,
na alles wat is voorafgegaan aan jaloezie, vervreemding, wegen die uiteengaan,
jaren van verwijdering...
Ze zijn er allemaal, zijn broeders...
Het hele verhaal van Jozef gaat ten diepste over broederschap.
Over zegen die er om te delen is...
Over de belangrijke broer Juda, de stam van de koning,
die opgeroepen wordt de kleinere stammen te blijven zien,
Efraïm, Manasse, Machier, stammen aan de rand, daar ergens in het Noorden
en aan de andere kant van de Jordaan, niet centraal, ver van het centrum, ergens
in de marge, ook zij horen er helemaal bij, mogen niet worden gezien als
verloren,
niet afgeschreven worden...

Met een enkel woord
horen we ook iets
over de betekenis van Jozef voor
de mensen om hem heen, voor zijn volk,
voor de wereld waarin hij leefde...
Die betekenis wordt
onthuld met
het getal honderd en tien.
Het is dat getal dat aan het eind klinkt:
als man van honderd en tien jaren sterft hij.
En het klinkt aan het begin:
hij leeft honderd en tien jaren...
Het maakt de tekst haast tot een gedicht,
met dat getal honderd en tien
dat zijn levensverhaal
omsluit...

Er is nog één ander in de bijbel honderd en
tien jaar geworden - en dat is Jozua...
Jozua, die het volk Israël het beloofde land,
het land van melk en honing, binnenleidde.
Een naam die redder betekent...
Bevrijder...
En een redder was ook Jozef:
hij redde zijn volk van de hongerdood,
zorgde voor graan, voor eten, voor brood voor velen,
in een wereld vol droogte, migratie, uitputting, ellende...
Zijn leven wijst vooruit
naar die nieuwe wereld waar brood en liefde is –
genoeg voor allen...
Zijn verhaal houdt de hoop gaande,
het visioen levend...

(...)
In slechts vijf verzen,
met maar een paar woorden,
niet teveel gezegd, ruimte latend,
een leven en sterven geschetst...
Als een uitnodiging
aan ons
om ook onze verhalen
te vertellen...

Verhalen die kunnen lijken op dit verhaal...
Verhalen die heel anders kunnen zijn...

(...)

Als laatste wens uit Jozef het verlangen:
als jullie gaan, als jullie verder trekken, wég van hier,
laat dan mijn beenderen
méé opklimmen...
En hoofdstukken verder
in het boek dat op Genesis volgt, Exodus,
zie je ze dan ook gaan,
Egypte uit, op weg naar het goede, beloofde land,
meedragend de beenderen van Jozef...
Je weg gaan, je weg zoeken naar toekomst
met de mensen uit het verleden
op je rug, op je schouders...
Soms een zware,
soms een lichte last...

Meegenomen wordt Jozef, niet vergeten, onvergetelijk...

En zoals een bericht van overlijden,
een rouwkaart,
vaak afsluit met woorden over begrafenis of crematie,
zo eindigt het bericht
over het sterven van Jozef
met de woorden dat ze hem balsemen...
Ze balsemen hem
en hij wordt in een kist gelegd...
Maar er is iets geks met deze woorden...
Want hier blijft het bij...
Er volgt geen laatste afscheid,
hij wordt niet bijgezet, begraven, weggebracht,
zijn kist blijft staan...
Alsof hij staat te wachten...
Wordt klaargezet...
Klaar voor de start van de uittocht
uit dat land Egypte...

Egypte, slavenhuis, vreemdelingschap,
laatste woord van het bijbelboek Genesis,
maar nooit het laatste woord
van de Eeuwige...

En zo horen we in het bijbelboek Exodus,
van een volk dat op weg gaat, telkens weer opbreekt,
en verdergaat, opstaan en verdergaan,
als een beeld van ons leven,
een bonte stoet naar dat land van God,
die nieuwe aarde...

Jozef zullen ze met zich meenemen,
het voorgeslacht op je schouders of jij op de schouders van je voorgeslacht,
je draagt je geschiedenis met je mee, blijft ermee bezig,
schrijven, herschrijven -
en een tweede kist zal er nog bijkomen,
die met de twee stenen tafelen, de kist/de ark van het verbond,
hetzelfde woord wordt dan gebruikt als voor die kist van Jozef,
ark met de tien woorden, de afspraken tussen God en
mensen, woorden voor leven en samenleven,
kist van het leven, ark van het verbond...

In de brief van Johannes worden de woorden van het verbond
eenvoudigweg vertaald met het woordje liefde.
Niemand heeft ooit God gezien, dus laten we elkaar niet met zeker weten
om de oren slaan, maar als we elkaar liefhebben, blijft God in ons en wij in God.
Liefde als uitdaging, als herkenningsteken...

En zo zullen we gaan, telkens weer...
Toekomst tegemoet...
Jeruzalem, mijn vaderstad, mijn moederhuis,
wanneer zal ik u zien...
Wij zijn op reis naar u en naar de Heer.
Amen.